

Befejeződött az MNFP XVII. kongresszusa

Ismét Jumzsagijn Cedenbalt választották a KB első titkárává

● **Ulánbátor (MTI)**

Pénteken délnél — magyar idő szerint hajnalban — Ulánbátorban véget ért a Mongol Népi Forradalmi Párt XVII. kongresszusa. A péntek délelőtti záróülésen jóváhagyta a kongresszus határozatait a megvitatott napirendi pontokról és a szervezeti szabályzat módosításait, amelyek egyike kimondja, hogy mostantól kezdve minden 18 éven felüli állampolgár a párt tagja lehet. Az eddigi felvételi korhatár 20 év volt.

A határozatok és módosítások egyhangúlag történő elfogadása után Jumzsagijn Cedenbalt mondott zárót. Az MNFP első titkára megállapította, hogy az elhangzott felszólalások tanúsították: a küldöttek egyöntetűen támogatják a Központi Bi-

zottság elméleti és gyakorlati tevékenységét.

A Központi Bizottság első titkára köszönetet mondott a külföldi testvérpártok képviselőinek azért, hogy eljöttek a kongresszusra.

Ulánbátorban megtartotta első ülését az MNFP új Központi Bizottsága, amelynek 91 tagját a kongresszus csütörtök délutáni zárt ülésén választották meg. A Központi Bizottság által megválasztott Politikai Bizottságnak nyolc tagja és két póttagja van.

A Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottságának első titkárává ismét Jumzsagijn Cedenbalt választotta meg.

A Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottsága

pénteken este búcsúfogadást rendezett a Mongol Népi Forradalmi Párt XVII. kongresszusán részt vett külföldi vendégek tiszteletére. A fogadáson megjelent Biszku Béla, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, a magyar pártküldöttség vezetője.

Az SZKP-nek, a Mongol Népi Forradalmi Párt kongresszusán részt vett héttagú delegációja Fjodor Kulakovnak, a párt Politikai Bizottságának tagjának, a Központi Bizottság titkárának vezetésével pénteken este elutazott a mongol fővárosból. A repülőtéren a szovjet pártküldöttséget Jumzsagijn Cedenbalt búcsúztatta.

A Biszku Béla vezette magyar pártküldöttség ma, szombaton utazik el Ulánbátorból.

Folytatódnak a harcok

● **Bejrút (TASZSZ, UPI)**

Az elmúlt 24 órában Libanon különböző körzeteiben folytatódtak a fegyveres összecsapások és a tüzérési harcok. A jobboldali keresztény fegyveres alakulatok folytatták a nemzeti-hazafias erők állásai elleni támadásaikat a főváros több elővárosában, valamint a hegyvidékeken.

Libanoni haladók körében úgy tudják, hogy pénteken a bejrúti nemzetközi repülőtérre érkeztek az arabközi rendfenntartó erők — libanoniakból és saúd-arabiaiakból álló — első kontingensei.

Megkezdődött mintegy 1700 brit állampolgár elszállítása Libanonból. Nagy részüket szombaton autóbusszal Damaszkuszba szállítják, ahonnan légi úton utaznak haza.

A Palesztinai Felszabadítási Szervezet képviselője sajtókonferencián kijelentette, hogy a Meloy amerikai nagykövet meggyilkolásával gyanúsítottak elismerték bűnösségüket. Ugyanakkor — mondotta a képviselő — nem gondoljuk, hogy a gyilkosság elszigetelt akció volt. A feltevések azokat az erőket vagy szervezeteket terhelik, amelyek a libanoni helyzet további romlásában érdekeltek.

Holnap választ Olaszország

A június 20-án sorra kerülő olaszországi választásokra a külföldön tartózkodó olasz vendégmunkások is hazatérnek. A képen: NSZK-ból hazatérő olasz vendégmunkások az Olasz Kommunista Párt választási plakátjával (Telefotó: AP—MTI—KS)

● **Róma (MTI)**

Pénteken éjjelkor véget ért Olaszországban a választási kampány. Egy nap „gondolkodási szünet” után, amikor minden kortéskedés tilos, vasárnap szavazóurnák elé járul közel 41 millió választó a harminc éve legjelentősebb parlamenti választás keretében.

A kampány, amely rövidebb volt, mint máskor (45 nap), heves politikai harcot hozott. A nézetek összecsapását több ízben súlyos provokációk, terrorakciók zavarták meg, igyekezvén befolyásolni a légkör felszítással az eredményt. Ezek a terrorakciók összesen öt parlamenti választás keretében.

RÁDIOTELEX

DR. MARÓTHY LÁSZLÓ VARSÓBA UTAZOTT

Pénteken délután magyar ifjúsági delegáció utazott Varsóba, az európai ifjúsági és diáktalálkozóra. A küldöttséget dr. Maróthy László, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KISZ Központi Bizottságának első titkára vezeti. A delegációt a Feriegyi repülőtérén Szűcs Istvánné, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, az úttörőszövetség főtitkára búcsúztatta.

ELUTAZOTT HAZÁNKBÓL A PERUI MINISZTER

Magyarországi tárgyalásai befejeztével pénteken délnél elutazott Budapestről Arturo La Torre di Tolle dandártábornok, a Perui Köztársaság energia- és bányászati minisztere. Tárgyalásokat folytatott vízi erőművek vásárlásáról, bányászati együttműködésről. A perui minisztert fogadta Bíró József külkereskedelmi miniszterünk is.

DR. ROMÁNY PÁL HAZAÉRKEZETT A SZOVJETUNIÓBÓL

A dr. Romány Pál mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter által vezetett küldöttség pénteken hazaérkezett a Szovjetunióból. A miniszter a leningrádi magyar mezőgazdasági és élelmiszeripari kiállítás megnyitása után Moszkvában V. K. Meszjac ösz-szövetségi mezőgazdasági miniszterrel és V. P. Lein ösz-szövetségi élelmiszeripari miniszterrel tárgyalt.

BEFEJEZŐDÖTT A POZNANI VÁSÁR

A csütörtökön este befejeződött Poznani Nemzetközi Vásár a legnagyobb volt a Poznanban eddig rendezett vásároknak. A vásáron a kereskedelmi képviselők körülből két és fél ezer szerződést kötöttek, több mint egymilliárd rubel értékben.

Szovjet tiltakozás Washingtonban

● **Washington (TASZSZ)**

A Szovjetunió washingtoni nagykövetsége tiltakozást jelentett be az amerikai külügyminisztériumnál amiatt, hogy az Egyesült Államokban — kormánytagok részvételével — olyan bizottságot hoztak létre, melyet törvénytelenül afféle ellenőrző funkciókkal ruháztak fel annak megvizsgálására, hogyan teljesítik az európai biztonsági értekezleten részt vett államok a helsinki záróokmány előírásait.

Az effajta bizottságok létrehozása — hangoztatja a szovjet tiltakozó előterjesztés — lényegében azt jelenti, hogy az amerikai fél megkísérli önkényesen és egyoldalúan értelmezni a záróokmányt, s erről az alapról megítélni, hogyan teljesítik a dokumentumot más részt vevő államok. Ez ellentmond az államok belügyeibe való be nem avatkozás elvének — a nemzetközi jog egyik alapvető elvének, melyet maga a záróokmány is rögzít.

Németh Károly hazaérkezett Varsóból

● **Budapest (MTI)**

Pénteken hazaérkezett a Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége, amely Németh Károlynak, a Politikai Bizottság tagjának, a Központi Bizottság titkárának a Lengyel Egyetem Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására június 15—18 között tartózkodott Lengyelországban. A küldöttséget a Keleti pályaudvaron Gyenes András, az MSZMP KB titkára és Párdi Imre, a KB osztályvezetője fogadta. Jelen volt Stefan Jedrychowski, a Lengyel Népköztársaság budapesti nagykövete.

Befejeződtek a magyar—angol gazdasági tárgyalások

● **London (MTI)**

Június 14—18. között magyar—angol gazdasági vegyes bizottsági tárgyalások folytak Londonban. A magyar delegációt dr. Szalai Béla, a Külkereskedelmi Minisztérium államtitkára, az angol Peter Preston, a kereskedelmi minisztérium államtitkára vezette. A tárgyalásokon a delegációk áttekintették a két ország közötti gazdasági kapcsolatok alakulását, megvitatották fejlesztésük lehetőségét.

A vegyes bizottság külön vizsgálta meg a két ország vállalatai közötti kooperáció fejlődését, és hangsúlyozta a kooperációs kapcsolatok növelésének szükségességét. A tárgyalásokról készült jegyzőkönyvet tegnap, pénteken írták alá. Az aláírásnál jelen volt dr. Házi Vencel, hazánk londoni nagykövete. Dr. Szalai Bélát angolai tartózkodása során fogadta Edmund Dell kereskedelmi miniszter, Lord Gorowny Roberts külügyi államminiszter, Reginald Freeson lakásépítési miniszter, A. Williams ipari államminiszter, valamint az Energiaügyi Minisztérium és a Mezőgazdasági Minisztérium államtitkárai.

Megkezdődtek a szovjet—jordániai tárgyalások

● **Moszkva (MTI, TASZSZ)**

A moszkvai Kremlben pénteken délelőtti megkezdődtek a szovjet—jordániai hivatalos tárgyalások.

A megbeszéléseket szovjet részről Nyikolaj Podgornij, a Legfelsőbb Tanács Elnökségének elnöke, Andrej Gromiko külügyminiszter, jordániai

részről pedig Husszein király és Zaid Al-Rifai miniszterelnök, külügy- és hadügyminiszter vesz részt.

A felek baráti, tárgyyszerű légkörben megvitatották a szovjet—jordániai politikai, gazdasági és egyéb kapcsolatok jelenlegi állapotával és további fejlesztésével kapcsolatos kérdéseket. Megállapították, hogy jó feltételek alakultak ki a két ország kölcsönösen előnyös együttműködése további elmélyítéséhez.

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége és a szovjet kormány pénteken a Kremlben vacsorát adott Husszein jordániai király és Alia királyné tiszteletére.

Szovjet részéről a vacsorán Nyikolaj Podgornij, a Legfelsőbb Tanács Elnökségének elnöke, Andrej Gromiko külügyminiszter, Dmitrij Usztyinov honvédelmi miniszter, és más hivatalos személyiségek voltak jelen.

A baráti légkörű vacsorán Nyikolaj Podgornij és Husszein király pohárköszöntőt mondott.

Fokozódik a feszültség Dél-Afrikában

● **Johannesburg (AP, UPI)**

Az elmúlt két nap véres összecsapásainak hulláma pénteken Dél-Afrika szinte valamennyi részére áterjedt.

Pénteken Alexandria városában zajlottak le a leghevesebb összecsapások. A rendőrség a tüntetők közé lőtt, és két személyt meggyilkolt.

A legutóbbi jelentések szerint a dél-afrikai ösztetűzőseknek hatvan halálos áldozata van már, és több mint nyolcszázan megsebesültek.

A megmozdulások miatt pénteken James Kruger börtön- és igazságügy-miniszter betiltott minden gyűlést és tüntetést. Az ország egész területére vonatkozó tilalom a közlemény szerint június 29-ig marad érvényben. John Vorster miniszterelnök az intézkedéssel kapcsolatban kijelentette, hogy a hatóságok „minden eszközzel” fenntartják a rendet.

BÁTYAI JENŐ:

Lapok a szegedi tudomány- és technikátörténetből

111.

Nemcsak az irodalomtörténetnek, hanem természettudományos múltunknak is egyik első képviselője Dugonics András, akinek a nagyapja dalmát bevándorló volt, apja már két nyelven beszélt, és felsővárosi lányt vett feleségül. Dugonics András, a magyar nyelvű nemzeti irodalom egyik megalapítója, Szegeden született 1740. október 18-án. A piarista rendbe 16 éves korában lépett, tanulmányai befejeztével a rend különböző gimnáziumaiban tanított. Első művét, a *Trója veszedelmét* 1774-ben adta ki, és ugyanebben az évben nevezték ki a nagyszombati egyetemre, az elemi mennyiségtan tanárává. Később az egyetemmel együtt Budára, majd Pestre költözött. II. József császár németesítő törekvéseire válaszul, 1784-ben megjelent művével a magyar matematikai és fizikai műszókincs kialakításához nagymértékben hozzájárult. A császár nyelvrendeleteit semmibe vette, továbbra is magyarul és latinul oktatott. Sokat fordított németből is, hogy az értékeket magyar nyelven is az olvasó közönség rendelkezésére bocsáthassa. Már az *Etelka* című regényének megjelenése előtt is kiváló írónak tartották, de ezzel a művével a legszelebbes néprétegek is egyszerűen elfogadták. Több színdarabot is írt, amelyeket hosszú időn keresztül sikerrel játszottak. Sokat tanulmányozta a népi nyelvet, több közmondást gyűjtött össze.

A matematikát a gyakorlati élet összefüggéseiben tanította. Gyakorlati mértant és építészetet is adott elő fakultatív tárgyként az egyetemen.

Betegsége miatt 1808-ban nyugdíjaztatta magát, és visszaköltözött szülővárosába. 1818. július 25-én halt meg Szegeden, 78 éves korában. A róla elnevezett téren 1876. augusztus 19-én állították fel Iszó Miklós és Huszár Adolf által mintázott ércszobrát, a Dugonics Társaság kezdeményezésére.

Szablik István, kora legjobban képzett fizikusa Szegeden született 1746-ban. 16 éves korában a piarista rendbe lépett, majd tanulmányainak befejeztével a rend különböző gimnáziumaiban tanított, miközben rendi tisztségeket is betöltött. Pesti tanársága ideje alatt, röviddel a Montgolfier fivérek 1783. június 5-én bemutatott kísérleteit követően, ő is bemutatta az első magyar léggömböt, amelyet papírral bélelt, és melegeit levegővel juttatta fel a magasba. A kísérletet először a régi kollégium udvarán mutatta be 1783-ban, majd a nagyközönség számára 1784-ben megismertette a Duna-parton, ezt követően még ugyanebben az évben Győrben, és végül, 1785-ben, Szegeden. II. József németesítő törekvéseivel és rendeleteivel szembeszállt. II. József halála után a Szegvározt megtartott megyegyűlés visszahelyezte az igazgatói székbe, ahonnan a császár parancsára távolították el. De állásától

1790. január 13-án végleg megfosztották. Rokoniál körébe, Makóra ment, a helytartótanács azonban elrendelte, hogy ott sem maradjon, még ugyanaz év szeptemberében majdnem karhatalommal vitték Nyitrára, ahonnan Kisszebenbe helyezték át. Kalocsára visszavonult, halt meg, 1816-ban.

Móra Ferenc írja róla a *Szegedi tulipános lada-ban*: „Szegedi születésű piarista, jó darabig rektora a szegedi iskolának. Virtuosus ember volt, aki nem kisebb úrral kapott hajba, mint József császár. Az egyre-másra adogatta ki a németesítő rendeleteket, a páter rektor azonban egyről se vett tudomást. A császár Josephus nagy úr lehet Bécsben, de a szegedi kegyes iskolában semminek sem hívják. Itt csak magyar királyt ismernek. A vége persze az lett, hogy a császár hosszú kezei elértek Szegedig, és kiemelték a rektort székből Szablik atyát, noha Csongrád megye rendjei is a kardjukra ütötték érte. Földönfutó lett a tudós, akit kora legnagyobb fizikusának tartottak. Alighanem ő volt az első magyar, aki földgömböt fabrikált, az azonban bizonyos, hogy Szegeden ő eresztette fel az első Montgolfier-rendszerű léggömböt 1785. Szt. Jakab havában.”

Egerváry Ignác Zalaegerszegen született 1751-ben. Iskoláit Nagykárolyban és Nyitrán végezte, miközben belépett a piarista rendbe. Előbb a Nár, majd a Balassa családnál nevelősködött. A szegedi gimnázium igazgatójává 1791-ben nevezték ki, s itt Dugonics András szellemében matematikát tanított. Ő alapította a neves rajziskolát, 1799-ben, ahol Árleth Ferenc tanított. Pestre 1802-ben helyezték, ahol később a rend főnöke lett. Fordítói munkássága is említést érdemel, főként olaszból fordított. Pesten halt meg, 1809-ben.

(Folytatjuk.)